

תלמידו הגאון רבי מרדכי פרידלנדר שליט"א רבה של שכונת כולל שומרי החומות - רמת שלמה בשיחה מיוחדת ל"המבשר" לכבוד יומא דהילולא

עומד מביטא דין ויושב על כיסא רחמים, אבל באופן עקרוני נזהר הרבי שלא לומר תוכחה בשום פנים.

זכורנו את דברי התעוררות שאמר לפני ההקפות בשמחת תורה בשנת תשל"ד, אותה שנה שבארץ ישראל פרצה מלחמת יום הכיפורים. כדרכו בכל שנה, היה אוטר באותה שעה דברי תורה על פרק 'אשת חיל', אשר כידוע שהגמול היא התורה. באותה שנה החל הרבי את מאמרו: 'שנינו אשתנו כגופו' ואף נזכר לשמוע בשעה קשה זו, שעם ישראל שרוי בצער - הרי התורה מצטערת יחד איתנו. אלא מטיין ששנינו 'ומכבדה יותר מגופו' הרי שבעת בואנו לבקר את התורה, עלינו להתעלות מעבר לכל קשיי הנקט, ומתוך דברי התעוררות עורר את הקהל והתחיל את ההקפות.

תוך כדי שיחתו מזכיר הגאון את דברי הרבי שאמר בחג הסוכות, כשיבאר את הפסוק 'הגלה נא ופרוס חביבי עלי את סוכת שלומי' - התחיל ציוותה לעשות סוכה מפסולת גורן ויקב - האמצעים הפשוטים ביותר, כדי להורות לנו, שאף את הדברים הנמוכים ביותר אפשר שמטה לא ראה שטחה מיטי, עליהם קדושה וע"כ - תאיר ארץ מכבוד... הרבי המשיך ואמר, שגם שטחת בית השואבה רומות על כך, שחכמינו אמרו: מי שלא ראה אותה שטחה לא ראה שטחה מיטי, שכן המים אין להם לא טעם ולא ריח, וכל יקרתם היא, שהם לטוחים לעבודת ה'. וכיאר שכאשר האדם עושה מצוה בלי שום טעם וריח, ולא מתחששות הנקט, אותה מצוה היא עשייה שליטה שאין בעולם שטחה בשמחה בעשייתה...

מעניין לעיין, נזכר הגאון שליט"א, במאמרו של הרבי על הנטרא בנדרים וט' ע"ב) שביארה את הברייתא מטמטט נזיר (ד' ע"ב) 'אמר שמעון הצדיק מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא אלא אחד, פעם אחת בא אדם אחד נזיר מן הדורם וראיתיו שהוא יפה ענינים וטוב ראי וקוצצו סדרות לו תלמידים אמרתי לו: בני מה ראתה להשחית שערך זה הנאה? אמר לי: רועה הייתי לאבא בעירי, הלכתי למלאות מים מן המעין ונסתכלתי בבנויה שלי ופחו עלי יצרי וביקש לטורדני מן העולם. אמרתי לו: רשע למה אתה מתנאה בעולם שאינו שלך, במי שעתיד להיות רמה ותולעה - העבודה שאנלך לשמים מיד עשיתי ונשקיתו על ראשי. אמרתי לו: כמון ירבו נזירי מירודי ישראל. והנמרא להלן אומרת שטעמו של שמעון הצדיק היה כי 'כשתן תהיו נזירין וכשתן מטמאין ורבין עליהן ימי מירודי מתחרטין'.

ושאל הרבי זצ"ל, אם לפי טעמו של שמעון הצדיק כל הנזירים מתחרטים, אם כן במה היה שונה אותו נזיר מכל הנזירים?

אמר הרבי, ע"פ מה ששנינו בריש ט"ס מוטה 'הרואה סוטה בקלוקלה יזיר עצמו מן היין'. הרי שהתעוררות לכל הנזירים, באה להם מהתבוננות על אחרים. לכן כל הנזירים תהיו על נזירותם, כי התעוררות שאינה באה לאדם מהתבוננות בעצמו, רק מתוך שרואה מעשה אחרים - על התעוררות מזה תיתכן חרטה? משא"כ אותו נזיר, שהתעוררות שלו באה מתוך התבוננות בפחיתות עצמו - וסתכלתי בבנויה שלי - התעוררות כזו הבאה מעסקי לבו של אדם, ואינה תלויה באחרים - זוהי התעוררות אמיתית שלעולם לא תבוא עליה חרטה!

לקראת סיום הראיון מספר לנו הגאון, שבביתו של הרבי כשבועיים לפני ההסתלקות - נישע בלידת בנו. 'כידוע שהה אהרבי בקמפ אנד', וכשבקישי את ברכתו תפס את ידי לזמן ממושך, ואמר לי: תהיה בשמחה ויושפע לך שטחה! וכך חזר ושנה את דבריו בעוד ידו אחוזת בידי. ובערה לתקופת השנה נולד בני אשר קראתינו נחום ע"ש הרבי זצ"ל.

גן עדן התחתון

לראות את הרבי בבית מדרשו, היה בבחינת 'גן עדן התחתון'. איך שגדולי תורה הסבו לשה"ס בסעודה שלישית, או בקידושא רבא, היה מעין 'צדיקים יושבים ונהגין מזיו השכינה'. מלבד התפילה והשולחנות, שהה הרבי ברוב שעות השבוע בביתו או בחדרו הסמוך לביהמ"ד, תמיד ראוהו עומד על רגליו ולומד בחבורתא.

במידותיו האצילות, כמעט שלא חיזוה דעתו בשום דבר בביהמ"ד, ומעולם לא ראינו אצלו איוץ קפידא או חלילה כעס. זכורנו את הג"ר משה שכטר, שהיה טרעיש מאד נגד דיבור בתפילה, (וכמובן שבביהמ"ד לא ניהלו שיתות בטלות, אלא שבין הלומדים היו מתעוררים לעתים ויטחים למדניים תוך כדי התפילה, כשר' משה ניגש אל הרבי והתריע בפניו על שאינו מתערב להשתקם, והרי ידוע מאמר הוה"ק שדיבור

בבית הכנסת מביא צער השכינה. השיב לו הרבי בנחת: אמנם בדיבור בנחת גורמים צער השכינה, אבל האמן לי, שהרבש"ע הרבה יותר מצטער בשמדיהם על בניו...

זהירות לא לומר דברי תוכחה

אצל הרבי ראינו את כוחותיו המטורנים, כשבמאמרו בקידושא רבא היה מדבר בפני תורה קצרים, פשטים מתוקים המתייבים על הלב ומענינים את הנפש, ובעת הסעודה שלישית היה מאריך במאמרים, בעניינים נשגבים של ספירות עליונות, וטושים נאצלים בענייני קבלה וכתנה. מעולם לא הבנו אל מי מפנה הרבי את מאמרו, כי בין יושבי ביהמ"ד לא היה מי שהשיג והבין את מאמרו. גם אחרי שהשובי המתפללים אמרו לו בחזרתנות אחת, שהרבים שהוא מדבר הם נשגבים מהשגתם, ואין מי מיושבי ביהמ"ד המבין את הדברים, לא שנה הרבי את מנהגו, אלא מאז קיצר, ובמקום מאמרים ארוכים של 40 דקות היה מדבר רק כמחצית השעה. כל דבריו בצבור, היו רק דברי התעוררות לעבודת ה' ובקשות רחמים. כמו בדרשה של לפני תקיעת שופר, שבה היה מעיד את הקהל לנצל את הרגעים הנעלים שהרי הקב"ה

בעבודתו לברך מקוה של צדיק, לתאר את דמותו הנדולה של הפאר מרדכי מנובומינסק זצ"ל, נחודענו לתלמידיו הגדול, המבין פאר כרבה של שכונת שומרי החומות המעטירה ברמת שלמה שבירושלים ע"ה"ק, במשך שעה ארוכה פתח הגאון בפניו כתלמיד נלהב, לפרוס את דמותו הנשגבה של רבו, בפני קוראי 'המבשר', למען כבודו של תורה וכבוד רבו הנערץ.

ספר תורה חי

איני יודע - פתח הגאון את דבריו - אם אצליח לתאר את דמותו הנשגבה במילים.

טור"ר היה בכל הליכותיו כספר תורה חי, כך בדמותו הנמוכה, ראינוהו כספר תורה קטן שכל התורה כולה מקופלת בו. בהליכותיו המהירות שבה את לב אבי מיר בפגישתם הראשונה, כשהייתי כבן י"ד בעת שעברנו מויליאמסבורג לגור בשכונת קראון-הייטס. הנעתי עם אבי לתפלת מנחה בבית מדרשו. אחר התפילה שאל אבי את הרבי מדוע מתפללים מנחה אחר השקיעה, מתוך השאלה הבין הרבי שאנחנו ידירים חרשים שעדיין איננו מזכירים את השכונה ויצא איתנו והצביע על בית מדרש סמוך ואמר לאבי: שם טקפידים להתפלל מנחה לפני השקיעה. אבי נחרש מאד מתשובתו התמימה של מור", שכן באותה תקופה היה קשה לאסוף מניין לתפילה, וכל בעל בית"ד שקר בכל האופנים להגדיל את מספר מתפללי ביהמ"ד. אלא שבתשובתו זו, שהבליטה את מירודי התמימות כאיש אמת ללא חל, דווקא הדחייה הזאת היא ששבתה את לב אבי, להעדיף את בית מדרשו של מור".

כך נחודעתי לביטוי נפלא זה, שהיה כמו אי של תורה וירש בלבם של ים אמריקה. מתוך כ-100 מתפללי ביהמ"ד כ-40 מהם היו גדולי תורה בקיאים בש"ס ממש, מטולה ומשטנה של ניו יורק. חרפים תלמידים משיבות 'רבע חיים ברלין' יחד עם שרדיו תלמידיו הישיבות הקדושות מאירופה, עשו את ביהמ"ד בשבתות וירש למקום מרכזי תורני וחסד.

עד היום אני נזכר בערגה, באותה קבוצה עילאית, שנודמן לי להכירם בין כהלי בית מדרש זה. כאן התפללו ולמדו בחבורות הג"ר אהרן שכטר - ראש ישיבת חיים ברלין, שהיה לומד בחבורות עם בנו של הרבי - האדמו"ר דהיום. כאן היכרתי את הג"ר שלמה פרעגר, תלמידו הגדול הוטנר, את הג"ר יוסף לוי שכתלמיד מור"ם שפירא - הנהיג את הדף הדינ"ב באמריקה, ואת הג"ר שמעון פירס - הנודע במפעליו הכבירים להחזיר בישיבות של ווטנא את לימוד הבקיות.

היו שם גדולי תורה מפולין, כמו הג"ר גרשון גוטסמן מפולין, והג"ר משה יהושע מילר - מתלמידי התפארת איש' (הוא קרא את הטגילה לפני הגר"ח מבריסק בוורשא). שם הכרתי את הג"ר ביינוש רובוביץ, מייסדת תורה ודעת - שהיה אחד משני החברות של הרבי. את הג"ר יוסף וינברג, שנודע בשערי התניא' שהיה מוסר ברדיו, ואת הרב רייבקינ טחב"ד. את הג"ר יעקב יהודה הכט - תלמידו החפץ חיים ואת מר סלומון - שהיה מוצאי ליטא, ובמקצועו עסק כסידר, אבל הייתה לו שליטה בכל ממני הש"ס. בביהמ"ד זה התפללו הג"ר מוטל שפילר - מלפנים דומ"ץ סאטנא ואח"כ בבאבוב, והג"ר מרדכי וילנר - תלמיד העצי חיים' בסיגט, בשבתות ובימי דפרא, קבעו גדולי תורה אלה את מקומם בביהמ"ד. היו חברות שאינן אותם בשבתות הקי' שהתיישבו ללמוד בשעה 11:30 בבוקר וכשהנעתי בשעה 8:00 בערב עדיין ישבו ולמדו.